

SLOVENSKI NAROD.

Načina vsak dan zvečer, izimši nedelje in praznike, ter velja po pošti prejemati na avstro-ograke dežele za vse leta 25 K., na pol leta 18 K., na četrt leta 6 K. 50 h., za en mesec 2 K. 30 h. Za Ljubljano s pošiljanjem na dom za vse leta 24 K., na pol leta 12 K., za četrt leta 6 K., za en mesec 2 K. Kdor hodi sam pouj, plača za vse leta 22 K., na pol leta 11 K., na četrt leta 5 K. 50 h., za en mesec 1 K. 90 h. — Za tuje dežele toliko več, kolikor anaša poština. — Na naročbe brez istodobne vpošiljatve naročnine se ne ozira. — Za oznanila se plačuje od petrostopne pett-vrste po 12 h., če se se oznanile tiska enkrat, po 10 h., če se dvakrat, in po 8 h., če se tiska trikrat ali večkrat. — Dopisaj se izvole trankovati. — Kokopisi se ne vraca. — Uredništvo in upravnštvo je v Knaflejih ulicih št. 6, in vicek uredništvo v I. nadstropju, upravnštvo pa v pritličju. — Upravnštvo naj se blagovolije pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne stvari.

„Slovenski Narod“ telefon št. 34.

Posamezne številke po 10 h.

„Narodna tiskarna“ telefon št. 85.

Dež. učiteljska skupščina v Ljubljani.

Danes so se sestali delegati kranjskega učiteljstva v „Mestnem domu“ na IV. dež. učiteljsko skupščino.

Skupščino je otvoril kot predsednik g. dež. šol. nadzornik Fr. Levec.

Otvorjajo skupščino je pozdravil navzočega podpredsednika dež. šol. sveta Schaffgotscha, referenta mest. šolskega sveta g. Fr. Govekarja in vse navzoče delegate in delegatinje. Nadaljevajo svoj govor je reklo:

Velič del naših posvetovanj se bo dotikal tistega perečega vprašanja, pri čemer neodložni in nujni rešiti ima ravno deželno zastopstvo odločilno besedo.

Želim, da bi deželno zastopstvo ne preslišalo glasu, ki bo brezvlobe odmeval iz te dvorane.

In naposled pozdravljam vas, prečastiti konferenčni člani, gosp. c. kr. šolske nadzornike, gospoda ravnatelja c. kr. učiteljsiča in meščanske šole krške, kakor tudi vas, izvoljene gospode delegate!

Vam so tako kakor nobenemu drugemu znani mnogovrstni nedostatki našega šolstva.

Prenapolnjene šole, zadehle učilnice, tesna učiteljska stanovanja, nedena hoja v šolo vsled oddaljenosti, pomanjkanja delavcev, neugodnih klimatičnih razmer, uboštva in upornosti roditeljev, nedosežni maksimalni učni smotri in učni načrti, ob katerih mora večkrat obupavati najvestnejši učitelj, pomanjkanje najpotrebnejših nazoril, knjig in drugih učnih pripomočkov, mnogokrat zastarela učna metoda, bedni službeni prejemki kranjskega učiteljstva in s tem združeno pomanjkanje moškega učiteljskega naraščaja — so rane, ki razjedajo naše šolstvo.

Vi ste zaupniki kranjskega učiteljstva, ki pričakuje od vas, da najdete in nasvetujete tem ranam primerenega leka in zdravila.

LISTEK.

Fra Grgo Martić.

Balkanski Slovani so izgubili najstarejšega svojega buditelja. Dne 30. m. m. je zatisnil za vedno trudne odi v samostanu Kreševu Fra Grga Martić.

Martić se je rodil 5. februarja 1822. v Posušju, v okraju Ljubuški v Hercegovini. Nadarjeni deček je bil sprejet leta 1834. v samostan Kreševu. Od 1. 1839. do 1840. je poslušal filozofijo v Zagrebu ter dovršil leta 1844. v Stolnem Belegradu bogoslovne študije.

V tej dobi je iskati njegovih prvih literarnih poskusov, ki jih je zbudilo ilirsko gibanje. Ko se je Martić leta 1845. vrnil v svojo bosansko domovino, je začel z Jakićem in Šanjićem zbirati narodne pesmi. Urejevanje tako nabranega gradiva se je poverilo Jakiću, vendar je del zbirke izšel šele po njegovi smrti pod naslovom »Narodne pjesme bosanske in hercegovačke«. Za to dragoceno zbirko je sestavil Martić pod pseudonimom »Ljubomir«.

Ker so mi pa ravno te razmere dobro znane, nisem tak idealist, da bi misil, da bo deželna učiteljska konferenca mahoma odpravila vse te nedostatke. Toda pripomoči more veliko da se prej odpravijo, ako se resno loti dela.

Zatorej Vas prosim, razodenite svoje želje in misli o napredku našega šolstva in o intelektualni in gmotni povzdigi učiteljskega stanu, kakor se spodobi razsodnim možem; stvarno odkrito in odločno, in bodite preverjeni, da bom poslovni red glede govornikov — v kolikor ostanejo v mejah dostojnosti in se bodo ogibali osebnosti — liberalno uporabljali.

Ich heisse auch die Vertreter der deutschen Lehrerschaft bei dieser Konferenz herzlich willkommen und bin überzeugt, dass sie streng sachlich, stets höhere Zwecke verfolgend mitwirken werden mit ihren slovenischen Amtsgenossen.

In Frägen der Schule und der Erziehung, sowie in Standesfragen soll es unter Berufsgenossen, die unter gleichen Verhältnissen leben, kämpfen und leiden, keine unüberbrückbaren Meinungsverschiedenheiten geben. So war es bisher in unserem Lande und so möge es auch in Zukunft bleiben!

Kot dobro znamenje se mi zdi, da je IV. deželna učiteljska konferenca že imela nepričakovano lepusbeh, preden se je začela. Razstava učil, ki jo je priredilo ob tej priliki učiteljstvo, je tako večše urejena in tako poučna, kakor je dozdaj še ni bilo videti. Ogledal sem si zadnja leta mnogo takih razstav, toda tako instruktivne še nisem videl. Dve prednosti jo odlikujeta. Prvič nam kaže ta razstava za vsak predmet natančno učno pot, in drugič obsega vsa učila, ki jih potrebuje učitelj pri posameznih predmetih v raznih razredih.

Kdor se hoče učiti, se tukaj lahko mnogo nauči

Očitno hvalo zaslužijo zatoj vsi faktorji, ki so to razstavo omogočili. V prvi vrsti gre hvala načelnikoma razstavnega odbora g. nadzorniku Maijerju in nadučitelju Franu Gabršku, neumorno delavnemu ljubljanskemu učiteljstvu, g. nadzorniku Stiasnemu in meščanskemu učitelju V. Humeku, kakor tudi mnogim drugim razstavnikom z dežele. Drugič pa so naše hvalne deležni tudi tisti faktorji, ki so to razstavo s svojimi podporami omogočili: slavna Kranjska hraničnica, mestna čbina in g. župan Hribar. Presrčna hvala vašem!

In zdaj preidimo z druženimi in močni na delo!

Tega pa ne morem bolje pričeti, nego da se spominjam Tistega, ki nam je vzor neprestanega dela in prveztega izpolnjevanja svojih dolžnosti, tistega, ki se mu ima naša novodobna šola največ zahvaljevati — našega premilostivega cesarja in gospodarja.

Kranjsko učiteljstvo je poleg vseh mnogovrstnih nalog, ki jih ima izvrševati, vedno šteło za svojo prvo in sveto dolžnost, vzbujati izročeno mu mladino v neomejni ljubezni in zverstvi do cesarja in domovine.

Temu patriocičnemu čuvstvu, ki preveva naša srca, hočemo dati duška ter zaklicati:

»Nj. c. in kr. apostolskemu Veličanstvu, našemu premilostivemu cesarju in gospodarju: Slava!!!«

Na to se je oglasil za besedo podpredsednik dež. šolskega sveta g. prof. Schaffgotsch ter pozdravil skupščino v imenu dež. šolskega sveta z željo, naj bi bilo zborovanje uspešno in plodonosno. Skupščina bo imela dovolj gradiva za razpravljanje, ki ga podajajo predlogi dež. šol. sveta in razni drugi od delegatov samih vloženi samostojni predlogi.

Popolno umljivo je, da se ti predlogi v prvi vrsti tičejo perečega vpra-

šanja o zvišanju učiteljskih plač. Bedno stanje učiteljstva na Kranjskem je znano šolski oblasti, ki je tudi pripravljena, težje za zboljšanje gmotnega položaja kranjskega učiteljstva podpirati z vsemi močmi. Toda da se doseže ta smoter, ne zadostuje samo to, marveč pri tem so merodajni še drugi faktorji, v prvi vrsti seveda deželno zastopstvo. Glavna zavira, da ni mogoče doseči regulacije, je to, da ne posluje dež. zbor. Zato bi bilo želeti, da bi se čim preje posrečilo doseči, da bi zopet funkcioniral dež. parlament, kar bi omogočilo, da bi že vendar enkrat prišla v tir regulacija učiteljskih plač. Ob koncu svojega govorja je priporočal skupščini, naj bi razpravljala dostojno in naj bi bila v izvajanjih zmerna, zakaj čim zmernejše in dostojnejnejše bodo razprave, tem ugodnejše bodo vplvale na javnost in na merodajne faktorje.

Nato je predlagal g. L. Jelenc, da se odpošlje cesarju vdanostna brzjavka, g. Jos. Zajec pa, da se brzjavno pozdravi načelnega ministra dr. Hartla.

K II. točki dnevnega reda se je oglasil gosp. Jos. Zajec in predlagal, naj se z vzklikom volijo: a) za zapisnikarje: g. Fr. Ivanec in gdč. Janja Meklavičič; b) za reditelje: g. Jos. Gregorin in g. Fr. Gregorčič; za njiju namestnika pa gg. Fr. Trošt in Ber. Andoljšek; za skrutinatorje gg. Schescharg, Andr. Šest in Stip. Jelenc; za verifikatorje pa: g. L. Jelenc, gdč. Konschegg in g. F. Černagoj.

Nato je prekinil predsednik g. dež. šol. nadzornik Fr. Levec zborovanje za 10 minut, da se delegatje posvetujejo o kandidatih v stalni odbor.

Po otvoritvi zborovanja so se volili z vzklikom v stalni odbor tle gospode, oziroma gospodice: I. Schescharg, gdč. Schmidingerjeva, Jos. Zajec, Fr. Luznar, A. Skala, And. Šest, Val. Zavrl, Jos. Be-

nedek, Jos. Gregorin, I. Tomšan, Fr. Šetina in L. Jelenc.

Po izvršenih volitvah je vložil g. Luka Jelenc nujni predlog, naj se takoj prične razpravljati o vprašanju glede regulacije učiteljskih plač.

Ker je bil predlog zadostno podprt, je dal gosp. predsednik besedo predlagatelju g. Jelencu. Obširen govor g. Jelencu pričelimo v eksperetu jutri. Koncem svojega govora je podal g. Jelenc teleso resolucijo:

»Legitimni zastopniki kranjskega učiteljstva priznavajo vsakršno naklonjenost odločilnih faktorjev nasproti regulaciji učiteljskih plač, ne demonstrirajo niti proti višjim šolskim oblastim, niti proti posameznim, učiteljsku naklonjenim deželno-zborškim skupinam; izrekajo, da so bile vse dosedanje prošne kranjskega učiteljstva brezuspešne, izjavljajo, da se ne boje in ne strašijo dela, vendar poudarjajo ob sedanjih gmotnih razmerah, da se ne udeleže zborovanj deželne učiteljske skupščine toliko časa, dokler kranjskemu učiteljstvu tako ne regulujejo plač, da bodo te popoloma odgovarjale § 55. državnega šolskega zakona. S tem daje kranjsko učiteljstvo po svojih legitimnih zastopnikov duška svoji veliki bedi, ki silno otežča njega delovanje. Tem potom se naj razčari ta točni glas po vse naši državi.«

Delegatje in v dvorani in na galeriji številno zbrano učiteljstvo je stope poslušalo resolucijo in, ko je g. Jelenc končal, so zadoneli po dvorani viharni živio-klici in med splošnim pritrjevanjem in ploskanjem se je učiteljstvo razšlo. S tem je bila tudi končana učiteljska skupščina.

Politični položaj.

Dunaj, 3. septembra. Konservativni listi poročajo, da se skliče državni zbor šele sredi meseca novembra, ker se v začetku meseca oktobra skliče še več dežel-

gati, kakor se mu pri kakem turškem paši še nikoli ni zgodilo.

In s tako krvavečim srcem je sedel Martić ter spisal navdušeno odo v prvo številko »Bosansko-hercegovska novina«, kakor se je uradno prekrstila turška »Bosna«. Pesnik je dobil za ta hvalospev priznanje, a še bolj leta 1879., ko je zložil v istem listu navdušeno pesem v proslavo srebrne poroke avstrijske cesarske dvojice.

Kmalu nato je odšel Grga Martić v mirni samostan Kreševu, da preživi zadnje dni svojega življenja. V samostanu je praznoval svojo 50letnico mašništva ter postal leta 1892. lector jubilatus frančiškanskega reda.

Najboljši poznalec pokojnega pesnika, dvorni svetnik Hörmann, je pisal o njem: »Fra Grga Martić ni samo ljudski, temuč svetovni pesnik. Kot poznalec mnogih jezikov in literatur si je zelo razširil obzorje, da svoje ožje rojake daleč presegá. V tistem samostanskem življenju si je pridobil milo sodbo, iz katere se jedva spozna star, nestrenpi bojevnik. Veseli se uspehov ter je ponosen, da ga imenujejo največjega jugoslovenskega epika v 19. stoletju.«

predgovor in ganljivo elegijo na Jakićovo smrt. V II. zvezku zagrebškega perijodičnega lista »Kolo« je priobčil Martić pretresljivo žalostinko »Plač Bosne«.

V viharnem letu 1850., ko se je spustalo bosansko plemstvo ter se borilo z orožjem proti reformam, ki so izšle iz Carigrada, je postal Grgo Martić župnik v Sarajevu, kjer je bil kot župnik in član vilajetskega sveta zelo delaven. V tej dobi je pisal četrti del »Osvetnikov«.

V istem župnišču je zadeba Martića že poprej bridka usoda. Spisal je bil namreč epos »Osmanija«, v katerem je z vznesenimi verzi proslavil reformno politiko Osmana paše, takratnega vrhovnega gubernatorja Bosne. Ko je pri istem Osmanu padel v nemilost ter imel hišno preiskavo, je skril rokopis v žitnici, kjer so mu ga miši popolnoma razjedle. Kakor je pesnik sam pripovedoval, je bilo to njegovo najboljše delo glede ognjevitih misli in poleta v dikeji. Eposa ni nikoli več poskušal obnoviti.

Ko so prišle avstro-ograke čete v Bosno, je bil Martić v Sarajevu. V revolucionarni dobi in po izstiranju avstro-ograke generalnega konzula Vasila z vso avstrijsko kolonijo je bil Martić proti svoji volji prisiljen vstopiti v revolucionarni odbor, ki je zboroval na valjevem dvoru. Znani Hadži Loja je namreč prebivalstvo

tako fanatizoval, da je pregnalo valja ter prisililo turško vojaštvo, da je skupno nastopalo z revolucionarji. Dočim je posebni sel izkliceval po ulicah, da v zansprej velja glava vsakega kristjana le eno paro, sedeli so v revolucionarnem odboru katoliški župnik Martić, srbski nadškof, židovski (španjolski) višji duhovnik in več kristjanskih meščanov, ki so delali načrte proti Avstrijem.

Bil je mučen položaj, ko je moral 19. avgusta 1878. po zavzetju Bosne priti kristjanska deputacija pod vodstvom svojih duhovnih zastopnikov pred vrhovnega poveljnika, podmaršala barona Filipovića, da se mu pokloni. Zadnja je bila katoliška deputacija pod vodstvom Grge Martića. Zmagoviti vojskovodja ga je nagovoril z besedami: »No, gospodje katoliki so si dali časa. Se pač še vedno boje preobrata v turškem smislu? Hrbet si hočejo zavarovati previdneži, ki se imajo že stotletja za vse zahvaliti cesarski milosti. Kje bi bili gospodje frančiškani, aki bi Hababuržani ne bili vedno držali nad njimi svoje zaščitne roke?« V tem smislu je Filipović še dalje bral deputaciji levite, in ubogi pesnik-župnik se je moral pustiti okre-

nih zborov. Ta program se le spremeni, ako se razmere na Ogrskem izboljšajo, da bo mogoče delegacijam zborovati. Ako pa to ne bo mogoče, bo moral skleniti avstrijski parlament pooblastilni zakon za razdelitev kvote pri skupnih izdatkih. (Take kombinacije so precej neverjetne, ker je že v ministrskem svetu malodane definativno sklenjeno, da se državni zbor skliče proti koncu tekočega meseca.)

Praga, 3. septembra. Zatrjuje se, da češki poslanci zahtevajo pri vladu, da se češki deželni zbor skliče v drugi polovici meseca septembra, češ, da vsled ogrske krize itak ni mogoče sklicati v tem času drž. zabora.

Čehi in Poljaki.

Opava, 3. septembra. Med Čehi in Poljaki v Sleziji narašča zadnje čase velika napetost. Odločilni poljski krogi očitajo poljskim časopisom, da posvečajo premalo pozornosti, kako Čehi izpodrivajo poljski element iz Gorenje Slezije. Ustanovitev češkega učiteljišča v Poljski Ostravi, kjer je vendar večina poljska, pomeni za Poljake poraz. Poljsko časopisje je vsled tega začelo sedaj zahtevati, da se v Tešnu ustavni samostojno poljsko učiteljišče z internatom. — Nemški agitatorji so seveda tajno na delu, da bi zanesli med oba slovenska naroda v Sleziji čimveč razprtje.

Kriza na Ogrskem.

Budimpešta, 3. septembra. Posl. Eötvös, svoječasno glavni razgrajač, je izjavil neki deputaciji, da grozi deželi velika nevarnost, ako se brž ne sklene mir med krono in narodom. Na obeh straneh se mora popustiti. Nadalje je izjavil, da v trenotku, ko bo videl, da ni mogoče zabraniti nesreča za deželo, izstopi iz opozicije ter odloži mandat. Vlade in stranke, ki sedaj nočejo skleniti miru, so nasprotnice države. — Nekateri časopisi poročajo, da se v magnatski zbornici pripravlja akcija v prilog Fejervaryjevi vladi. Magnatska zbornica izreče vladu popolno zaupanje. — Posl. Kosuth je sklical na dan 5. t. m. sejo izvrševalnega odbora združene opozicije. Ta seja bo baje velike važnosti, ker se določijo koraki proti Fejervaryjevi vladi.

Nemadjarske narodnosti na Ogrskem.

Budimpešta, 3. septembra. Shod zaupnikov nemadjarskih narodov je na posebnem shodu sklepal o vzrokih in posledicah sedanja krize. Shod je sprejel dolgo izjavo, v kateri pravi, da je pravizvrok sedanje krizi ta, ker se je z zakoni leta 1867. izključilo nemadjarske narode od vladanja. Za časa krize bi moral vladar zasličati tudi imenje nemadjarskih narodnosti. Zahteva se, da se narodnostno vprašanje reši na podlagi pravičnosti in ravno-

pravnosti. Resolucija obsoja koalicijo, ki hoče celo vojaška vprašanja rešiti s stališča madjarizacije; obsoja pa tudi vladu, ki hoče pomiriti koalicijo s tem, da ji ponuja nemadjarske narodnosti za žretev, ker s svojimi naredbami madjarizuje ljudske in srednje šole in ker hoče z novim volilnim zakonom izključiti še bolj nemadjarske narodnosti od državljanskih pravic.

Dogodki v Macedoniji.

Sofija, 3. septembra. Pripravljajo se velike stvari. V Macedonijo je odšlo 800 dobro organizovanih bolgarskih vstašev.

Carigrad, 3. septembra. Okoli 200 mož brojča četa je morila in požigala po vseh Kazah in Kirčevu. Maogo oseb je pomorjenih.

Dogodki na Ruskem.

Petrograd, 3. septembra. Iz Kavkaza prihajajo skrajno vznemirljive vesti. Mesto Šuša baje gori. Vse nižine mesta so napolnjene z oboroženimi Tatari, dočim domača prebivalstvo beži v gore. — Blizu Gorega so našli umorjenega knesa Krizova. — Vrhovni poveljnik odeškega vojskega okraja, general Kohanov, je odstavljen.

Varšava, 3. septembra. Za bivšo poljsko kraljevino izdelal Bułgijin posebni volilni red za gospodarstveno duno.

Mirovna pogodba.

London, 3. septembra. Mirovna pogodba se podpiše jutri ali v torek, in sicer brez vsakršnih svečanosti, ki jih japonski delegati odklanjajo. Sploh se japonski delegati pripravljajo na načeljup sprejem v domovini. »Kakumin« piše, da je vsled sklenjenega miru Japonska vržena nazaj za 50 let.

Delitev Sahalina.

London, 3. septembra. Japonska dobi pri delitvi del otoka, ki je gospodarsko najvažnejši, ki ga tudi meji v strategičnem oziru zelo važna vodna cesta. Rusija si obdrži le severni del otoka, ki ga rabi kot naselbino za hudo delce. Pač pa je važno pristanišče Aleksandrovsk, ki je zvezano z nasprotnim ruskim nabrežjem po podmorskem brzozaju. Sicer pa pokaže morda že bližnja bodočnost, da ta delitev ne obvelja.

Ruska armada po miru.

Petrograd, 3. septembra. »Naša Žiznica poroča, da so poveljniki ruskih vojev dobili ukaz, naj dosluženih vojakov ne puščajo v rezervo, dokor se je to sicer godilo v mirnih časih. Ta naredba se spravlja v zvezo z vestjo, da ostane vsa Linevičeva armada v Aziji za stalno posadko, da stoji za vse eventualnosti oborožena in pripravljena.

Kaj bo z Vejhajvejem in Kiao-čauom.

Berlin, 3. septembra. Anglija vsled angleško-japonske zvezne po-

godbe ne potrebuje Vejhajveja ter je baje pri volji, da pristanišče odstopi nazaj Kitajski, dasi k temu po pogodi v strogem smislu ni prisiljena. Pogodba namreč pravi, da mora Anhiglia odstopiti Vejhajvej, ako odstopi Pusija Port Artur zopet Kitajski. Port Artur pa ne pride v japonske, temveč v kitajske roke. Anglija pa terja, da obenem tudi Nemčija odstopi Kiaočau, kar pa Nemčiji na misel ne pride, ker ima pravna pogodbo, da je pristanišče vsesto v najem za 99 let.

Ločitev Norveške od Švedske.

London, 3. septembra. Oficijalni švedski list »Dagblad« piše, da je vse javno mnenje na Švedskem nespremenjeno proti temu, da bi kak Švedski princ iz rodu Bernadotte zasedel norveški prestol. To nasprotovanje temelji na realnopoličnih preudarkih.

Francija in Maroko.

Pariz, 3. septembra. Francoska vlada je izročila Maroku ultimatum. Francoski poslanik v Fesu je dobil ukaz, da v kratko določenem času zapusti Maroko z vsem osobjem, ako sultan ne da popolnega zadoščenja in odškodnine, ker je bil francoski podanik Bu-Mzian brez vroča zaprt. — Maroška vlada trdi, da Francija nima nikake sodne oblasti nad Alžirci, ki žive v Maroku, in ako je maroška vlada izpustila Bu-Mziana, je storila to z golj iz vlijnosti.

Vstaja v turški Aziji.

Carigrad, 3. septembra. Včeraj so turške čete od treh strani naskočile Sanao, glavno mesto Džamena. Vstaja so se vzdržali v mestu le do večera, ponoči pa so zbrali v Ešebeli Nassu, nakar so Turki zopet zasedli glavno mesto.

Dnevne vesti.

V Ljubljani, 4. septembra.

— Dr. Tavčar bi se rad rehabilitiral. Klerikalce peče grozno, da bo imel slavnostni govor pri odkritju Prešernovega spomenika dr. Tavčar. Najprej so dali duška svoji jezi v »Süist. Presse«, zdaj pa tudi v »Slovenec«, kjer so iztaknili, da bi se dr. Tavčar s tem govorom rad rehabilitiral! O te prisodeli Dr. Tavčarju se ni treba rehabilitirati, ker se ni nikdar in zničemur kompromitiral. Odbor za Prešernov spomenik ga je naprosil, naj prevezame slavnostni govor, ne le zato, ker je najimenitnejši slovenski govornik nego tudi zato, ker je pri poznani, vodji narodnonapredne stranke, ki je postavila Prešernu spomenik. Slavnosti se lahko udeleži vsak našen človek, ki časti Prešernarja, a spomenik so Prešernu postavili slovenski liberalci, in niso zanj ne klerikalne socijalne demokratije žrtvovali niti vinarja. Naravno je torej, da je napredna stranka, ki je postavila spomenik, tudi določila svojega vodjo

kot slavnostnega govornika pri razkriju Prešernovega spomenika. Sicer pa se bomo o tej stvari že še pomenili — po slavnosti.

— Lemenatarske vaje. Časi se spremenijo. Pred sto leti so se ljubljanski lemenatarji poleg bogoslovnih predmetov učili tudi lepega družabnega obnašanja, učili so se jahati in tudi plesati in sploh vsega tega, kar je treba za družabno življenejšje med izobraženimi ljudmi. Ti časi so minili, dandanes duhovnik več ne reflekira na to, da bi veljal za izobraženega človeka in da bi imel pristop v družbo izobražencev. Dandanes obdružuje s krvajimi deklami, ki jih organizira v Marijine družbe, in s podobnimi ljudmi. Temu primerno so tudi urejene študije v lemenatu. Zdaj imajo v lemenatu posebne tečaje, v katerih se uče bodoči duhovniki kako se snujejo konsumi in falsificirajo bilance in vadijo se tudi v časnikarstvu, da »Slovenec« ne bo zmankalo dopisnikov. S klerikalnega stališča je to tudi veliko bolje, ker praktično izvežban agitator je za klerikalno stranko veliko večjega pomena, kakor še tako izobražen duhovnik. Duhovnik, ki ima pristop med izobražene kroge, ne bo nikdar toliko storil za klerikalizem, kakor duhovnik, ki veže nase in s tem na klerikalno stranko kajzarje in pastirje, hlapce in dekle, iz kratke tiste ljudi, ki še hodijo na božjo pota in plačujejo za maše in očesa.

Koliko so se lemenatarji naučili konsumarstva, to se pokaze šele kasneje, kadar stopijo v praktično življenejšje; v časnikarstvu pa delujejo že zdaj praktično in polnijo prav pridno »Slovenec« in »Domoljubec« in druge katoliškodogeneriranim backom namenjene liste. Tem spisom se že oddaleč pozna, da so bili pisani v lemenatu — odlikujejo se nameč po izvirni neumnosti in jako obsežni nevednosti. Tako skrpucalo je priobčil »Slovenec« v soboto na uvodnem mestu. Toliko otrobov že dolgo ni kdo znesel na kup. Nesrečni mladenič, ki je zagrešil te »Paberke«, ne zna drugačega, kakor malo zavijati po slovečni moralki sv. Liguorija. Najbolj smešno pa je patetično deklamovanje, kako napreduje in zmaguje klerikalizem. Ta uboga reva, ki je spisala »Slovenec« članek, se nam kar smili, ker ne ve, kaj govorji. Še nikdar, kar stoji slovenska zemlja, niti v času reformacije, ni bil duhovnik tako preziran, kakor dandanes. Nai si le ljudje pomislijo, kako se godi škofu, če potuje po deželi. Časili je vse ležalo na kolennih, če se je škof prikazal; dandanes že v hribih škofa demonstrativno več ne sprejemajo, da celo demonstrirajo in komaj ga liberalci obvarujejo, da ne postane deležen takega sprejema, kakor svoj čas dr. Šusterič v Žireh. Mogočno se širi svoboda miselnosti po slovenskih deželah in podira tisoč-

letne stebre rimskega klerikalizma tako izdatno, da se klerikalci že sramujejo svojega katoličkega imena, vedoč, da jih že katolički ime kompromitira. Živo nam je v spominu prvi slovenski katolički shod, na katerem so hripcavi glasovi oznanjali slovenskemu svetu, da leži slovenski liberalizem na mrtvaci postelji in da bo v kratkem pogreb. Mrtvi ljudje — so vpili duhovni in pili so, a na medvedovo kožo. Koliko let je že od tedaj minilo. Vzrasla je nova generacija — a slovenski liberalizem je že živ in krepak, da, krepkejši kakor kdaj poprej. Danes je že ni slovenske vasi, kjer bi ne bilo dveh strank. Pred 15 leti je bilo na kmetih že vse do kosti klerikalno, danes pa se dani že v hribovskih vseh, in klerikalizem mora žegati po najobujnejših sredstvih, da se le branii. Mrtvi ljudje nam kliče »Slovenec« lemenatar — a ko bi pogledal po deželi, bi videl, da je vprav občudovanja vredno, kako se razdirja svobodomiselnost in kako se dviga liberalizem. Mi gremo naprej, mi streli, in ne bomo prej odnehalii, dokler ne bo klerikalizem premagan. Vemo, da to ni delo nekaterih let, da bo trajal bož do dolga časa, ali nadaljevali ga bomo neustrašeno in z vso energijo do končne zmage, pa naj pisarijo ljubljanski lemenatarčki, kar jih veseli.

— Jeseniški župnik Zabukovec je v veliki časti pri jeseniških Nemcih in slovenskih klerikalcih. Saj pa tudi dela vedno v smislu enih kot drugih. Zvezal se je z Nemci in jim za nekoliko višjo vsoto nego Judež Iškarijot prodal svoj narod in svojo domovino, na prižnici pa vpije, da so liberalci morilci duš. Na javnem prostoru je povedal predpreteklo nedeljo, da so oni, ki pišejo »Jesenško Stražo«, tisti dušni morilci. Janez Zabukovec naj sedaj javno pove ime tistega, ki je hujškal k odpadu od katoličke cerkve ali sploh koga odvračal od spolnjevanja njegovih verskih zadev. Dokler tega ne storii, dolžil je pokrivem »Jesenško stražo« nestorjenega dejanja. Da se je Zabukovec tako razburil in izustil take besede, je bilo takole. »Jesenška Straža« je pisala, da je Zabukovec pristaš pisar Pongratz podil iz sakske cerkve revne ljudi, ker je misil, da mora statirevez pred cerkvenimi vrati, če so v cerkvi nemški baroni in kapitalisti. Tako početje, pripomnil je imenovani list, bo ustvarilo iz Jesenice druge Riemanje. Samo to je dalo Zabukovec povod k brezmiselnemu razgrajanju. Janez Zabukovec si naj pa zapomnil: Vse, kar on dela in vpije, se mu drago in mastno plača ter ne naredi za ljudstvo niti koraka zastonj. Vse njegovo kričanje ima prav enostaven pomen: priboriti si hoče s tem navidezno vnetim vpitjem od škofa še mastnejšo službo, kakor jo ima zdaj Ljudstvo pa bo že spoznalo njegovo delovanje in to ljudstvo ga bode ob sodilo! Zabukovec je naslednik Judeža Iškarijota, katerega je vest zaradi njegovega izdajstva pekla, da se je obešil. Ali se bo Zabukovec tudi?

— Z Jesenicjo je popihal razviti klerikalec Lukic, neznanokam. Lukic je zapustil za seboj le kisle in razočarane obraze raznih čevljarjev in gospodarja, ki ga je imel na hrani in stanovanju. Lukic je bil član tiste družbe, ki se hoče v »Slovenec« s semešnimi »Jesenškimi novicami« ovekovečiti in podtika liberalnim Slovencem vse mogoče napake. Naj bi gospoda pogledala sebe! Da se prikrije huda sramota, bodo jeseniški »Slovenčevi« dopisniki poravnali za svojim pobeglim tovarišem njegove račune.

— Slovenskega kruha se je preobjedel v Tržiču velik »prijetelj« Slovencev in »mož-beseda« tovarnar Goecken, ki nagovarja po Tržiču druge tovarnarje, naj odpuste vse delavce, ki so se udeležili zadnjih demonstracij. Dotične gospode moramo svariti pred vsakim nastopom proti delavcem, ki so s svojo udeležbo storili le svojo narodno dolžnost. Čim zvemo le za en slučaj, bo nastal vihar, da jih bo bolela glava kot še nikdar. To je reč varujte se!

Na devinski skali.

Zgodovinska povest.

Prvi del.

I.

V veliki dvorani devinskega gradu so bili zbrani trije može.

Najstarejši, čigar deloma osiveljajo, so pričali, da je že prekoračil petdeseto leto, je sedel na širokem, okorno rezljanim naslanjaču. Ena nogata tega naslanjača je predstavljala krčivo zvitko kačo, druga pa angela s plamtečim mečem. Mož je bil oblečen preprosto, a da je viteškega stanu, sta kazala široki meč, ki je visel ob krenem pasu in krasno bodalo, ki je tičalo za tem pasom. Moževi pogledi so bili srepo uprti na mladeniča kakih štiriindvajset let, ki je sedeč na raznobojnih svilenih blazinah, zloženih druga nad drugo, opiral glavo ob roke in z izrazom velike srditosti zrl v tla.

Dvorana je bila velika in prostorna, a opremljena je bila napol kmetiško preprosto, napol orientalsko bogato. Na surovo stensah mizah je bilo videti vsakovrstnih dragocenosti; na okajenih stenah so visele pestrobojne preproge, na klopek ob zidu so ležale čudovito lepe

svilene blazine. Dvorana je imela samo ena vrata in samo eno okno, čigar globočina je pričala, kako široko in trdno je zidovje starodavnega gradu devinskega.

Zahajajoče solnce je prelesto ozarjalo mogočno skalo, na kateri je sezidan grad devinski, in prodirajoč skozi odprto okno je razsvetljevala vsaj za silo veliko dvorano. Svetlikalo je tod in tam, svoj blesk pa razlivalo nad zamorcem, ki je prekrivanim rokama stal sredi dvorane, nepremimo, kakor da je izklesan iz kamna. Na obeh rokah prikovani zlati zapestnici sta razdevali, da je to suženj, ki so ga pripeljali križarji iz daljnjih južnih dežel. Njegove žareče oči so zrle tako mirno in ravnodušno v svet, da bi najbrže ne bil spoznal nobene stvari, tudi če bi jo bil pogledal.

V dvorani je vladal molk, tisti mučni molk, ki nastane po burnih priporih. Ta molk je vladal toliko časa, dokler ni mladi, na blazinah sedeči mož planil kviško in ne ozrši se na svojega svolasega tovariš

Slovenska mestna šola v Gorici in klerikalci. V nedeljo teden je bila v goriškem »Alojzijeviču« veselica katoliškega delavskega društva. Pri tej priliki je svetnik Vodopivec napravil najprej reklamo za »Šolski dom«, potem pa je rekel, naj starši zaupajo »narodnemu vodstvu«, ki se v zadnjem času previdno in vztrajno trudi, da napravi goriško mesto na primerem kraju slovensko šolo ter naj nikar ne poslušajo nekaterih glasov, ki svetujejo, naj bi opustili boj proti podturnski popolnomu neprimerni šoli. Klerikalci morajo res povsed samo lagati! Goriški liberalci so le rekli, naj se začne boj za slovensko mestno šolo v Gorici, ker ga je dr. Gregorčič s svojimi pajdaši vrzel od sebe. Goriški klerikalci nočejo boja za slovensko šolo v mestu, kaj bo pa rekel Pajer, s katerim je dr. Gregorčič zvezan? Cer je pa klerikalcem le pa politiko. Boja za slovensko šolo v Gorici nočejo, ker se boje, zelo boje, da bi se jem utegnila izmazniti iz rok počasi velika politična postojanka »Šolski dom«. Strastno strankarstvo zabranjuje klerikalcem, kakor na Kranjskem tako v Gorici, delovati za pravi narodni napredek, zato je klerikalna politika Slovencem splošno in v vsakem oziru škodljiva.

„Kdor ne dela, naj tudi ne jé!« pravi »Slovenec«. Če se to načelo uresniči, bo prokleto slabo za naše »velečastne« trebuharje, ker bi kakor muhe jeseni morali vsi lako pomreti.

K odkritju Prešernovega spomenika so se oglašila nadalje: Bralno in pevsko društvo v Toplicah, čitalnica in »Sokol« v Kamniku z zastavo, pevsko društvo »Zvon« v Ljubljani korporativno, društvo slovenskih odvetniških in notarskih uradnikov v Celju, slovensko planinsko društvo v Ljubljani, pevsko zbor »Glasbene Matice« v Ljubljani, olepševalno društvo v Rožni dolini, kmetijsko in bralnordruštvo na Hajdini pri Ptuju, vojno društvo na Ptuju, telovadno društvo »Sokol« v Brežicah, čitalnica v Cerkljah, telovadno društvo »Zagorski Sokol« v Zagorju korporativno z zastavo, društvo »Pravnik« v Ljubljani in odvetniška zbornica v Ljubljani. Duslej se je prijavilo 50 društev in depatocij.

Kamniški „Sokol“ se udeleži slavnosti odkritja Prešernovega spomenika dne 10. t. m. korporativno.

Hrvatje in Srbi pri odkritju Prešernovega spomenika. Kakor smo že poročali, se udeleži slavnosti odkritja Prešernovega spomenika zagrebški obč. svet posebni deputaciji, v kateri bodo župan dr. Milan Amruš in obč. svetnik Hagenauer, Vlad. Krešić in Fr. Švrljuga. Hrvatje se vozijo s posebnim vlakom, ki odide iz Zagreba v nedeljo zjutraj ob petih in se vrne v pondeljak iz Ljubljane ob dveh zjutraj. Slavnosti se udeleže tudi zagrebški Srbi. Včeraj dopoldne je sklical srbška akad. mladež v Zagrebu posebno zborovanje, da se je posvetovala glede udeležbe s strani Srbov iz kraljevine Hrvatske pri odkritju Prešernovega spomenika. Sklenilo se je, da se odploje v Ljubljano posebno odposlanstvo srbških akademikov, ki bo položila ob spomeniku krasen venec, za katerega zbirajo srbski akademiki med sabo dobrovoljne prispevke. — Tudi v Belgradu je bil včeraj ob 10. uri dopoldne v hotelu »Kolarac« velik shod, ki se je bavil s vprašanjem glede izleta v Ljubljano. Najbrže bo tudi iz Belgrada vozil poseben vlak. Na čelu pripravljalnega odbora stoji gg. Ljuba Jovanović, vseučiliški profesor, Bor. Todorović, ravnatelj »Trgovske akademije«, Milan Miladinović, skupčinski poslanec, dr. David Alkalaj, odvetnik in Dimitrije Živadinović, trgovec.

Ali je poseben vlak k Prešernovi veselici iz Gradca res nemogoč? Kar se posrečilo Slovencem v Trstu in na Reki, se ne more posrečiti Slovencem v Gradcu? Na noge štajerski Slovenci, še je čas! — Eden izmed tistih, ki bi se radi vozili s posebnim vlakom.

Zanimanje za šolsko razstavo raste od dneva do dneva, celo od ure do ure, zlasti včerajšnji dan je bil pravi naval. Razstavo so si prihajale ogledovale cele rodbine; mrgoletje je gojenec in gojenek različnih zavodov, kateri so z ginaljivo marljivostjo pregledovali in

občudovali zlasti riane izdelke svoje in svojih znancev. Mnogočtevilen je bil obisk od strani duhovščine, in sicer domače in z dežele. — Obiskovalci so presezenčeni in se ne morejo načuditi, kako je šola zelo napredovala od onega časa, ko so še oni sami obiskovali ljudsko šolo.

Razstava učil je obiskalo včeraj (v nedeljo) toliko ljudstva, da se v posameznih sobah razni obiskovalci kar razstaviti niso mogli. — Z ozirom na večstransko željo se je podaljšal čas razstave do 12. t. m., in sicer se zatvoril ta dan ob 11. uri dopoldne slovesno. S tem se namreju ustrezni posebno onemu občinstvu z dežele, ki pride k odkritju Prešernovega spomenika in obenem želi obiskati razstavo učil. — V nedeljo pa bodo radi Prešernove slavnosti razstava odprtta od 8.-10. ure dopoldne in popoldne od 3. ure naprej.

Obiskal je šolsko razstavo gospod župan Hribar. Razven že zadnjih omenjenih gospodov so jo še tudi obiskali gg. c. kr. deželní šolski nadzornik Hubad in razni učitelji ljudskih in srednjih šol, med njimi g. prof. Lavtar iz Maribora. Videli smo tudi g. majorja Bezeljaka, župana g. Žumra in mnogo odiščnih oseb z dežele.

Razstava je otvorjena vsak dan in popoldne od 1/9. do 1/12. ure in popoldne od 3. do 5. ure (ne od 2. ure, kakor so listi napačno počitali).

Odbor „Drustva slov. književnikov in časnikarjev“ ima v sredo, 6. t. m., ob šestih popoldne sejo v uredniških prostorih »Slovenskega Naroda«. Prosim gospode odbornike, da se te seje zanesljivo udeležete, ker se bo razpravljalo o zelo važnih stvarih.

II. skupina društva slovenskih odvetniških in notarskih uradnikov v Ljubljani priredi dne 8. septembra na vrhu restavracije pri »Novem svetu« na Marije Terezije cesti v Ljubljani koncert. Začetek ob 4. uri popoldne.

Zadruga gostilničarjev, kavarnarjev itd. v Ljubljani ima svoj prijateljski sestanek jutri v torek dne 5. septembra ob 3. uri pop. v gostilni gosp. Antona Bizjaka, Bihorčeve ulice štev. 16 Udat. Med drugim pride na vrsto poročilo o novi obrtni nosveli glede gostilničarjev. Prosit se torek mnogobrojne udeležbe.

Za pogorelice v Bregeh je daroval cesar iz svoje lastne blagajne 2000 K.

† Valerijan Prevec. Sledi je po daljši bolezni v Kranju umrl g. Valerijan Prevec, bivši asistent južne železnice. Stužoval je v Trbovljah, na Z danem mostu in v Štefheldu in imel v službi zaradi svojega odločno narodnega mišljenja in nastopa marsikaj pretrpeti. Kot vesel družabnik je bil v krogu znancov in kolegov jako član in prijatelj. N. v. m. p.!

Na adreso slovenskega planinskega društva! Strelovoda na Triglavski koči se nahaja v zelo slabem stanju in je vsled tega koča v veliki nevarnosti, da strela v njo trešči. Vzprido tega se prosi slov. planinsko društvo, da da strelovod v lastnem interesu po večščah pregledati, oziroma nastale poškodbe nemudoma popraviti. — Do konca tega meseca je posetilo triglavsko kočo 380 turistov. V a v p o t i č .

Konje ukradli so neznani tatje, brkone cigani, posestniku Al. Marinčku iz Cerkelj na Dolenjskem v noči od 31. avg. na 1. septembra. Konja oziroma kobili sta bili težki, vredni 700 gld čez 15 pesti visoki, kostanjeve barve, ena 6 let druga poldrugo leto stara. Vse pozvedovanje in zasledovanje tatoča bilo je dosedaj brezuspečno. Ako bi kdo kaj o tatvini zvedel ali zasledil, se prosi, da pomaga nesrečnemu posestniku in vest naznani županstvu v Cerkeljih (p. Krščavas). Tatje su porabili ugodno priliko. Pretečeno noč je bil namreč požar na Bregih, komor je omenjeni posestnik s svojimi konji vozil brizgalno in kot načelnik tukajšnje požarne brambe s svojim moštvom celo noč pri požaru deloval. Drugo noč je vse utrujeno trdo spalo in tatje so neovirano kone iz hleva odpeljali.

V vodo je skočila pri Kmetovemu mlinu v Kosezak pri Ilirske Bistrici 26letna Frančiška Majevac iz Kuteževega. Majevac je bila v blagoslovljenem stanu, in je iz obupa, ker jo je ljubimec zapetil, skočila v vodo. Ležala je celih 5 dni v vodi, predno so jo našli.

Narodna slavnost v Slovenski Bistrici 27. avgusta je uspela nadvse pričakovanje. Krašno dekoriran vrt »Narodnega doma« je bil načrtan do sadnjega kotička. Poleg častno zastopane inteligence, nas je posebno razveselilo mnogočtevno kmetiško ljudstvo. Ta pojavi je tem veseljši, ker vidimo v njem

probubo naših čolničkih kmetov, kjer so se začele odpirati oči ter ja mejo spoznavati, kdo je njihov prijatelj in kdo ne; uvideli bodo sasoma, da nemški kramarji in obrtniki ljubijo le slovenske župe, a Slovenci bi potopili v žlici vode. Živahnodobravjanje je sledilo navdušenemu govoru čitalniškega predsednika, g. dr. Lemeža, ki je nad tisoč glav brojejo množico preurečno pozdravil, poudarjajoč, da je skrajni čas, da se postavimo nadim nasprotnikom po robu ter visoko vzdignemo prapor narodne zavednosti. Slovenjebistriško pevsko društvo je pod vodstvom g. Polanca Jenkovega »Mornarja« kakor tudi Foersterjevo »Povejte ve planine«, dovršeno zapelo, kar je pričal burni aplavz. Nastop laporskih pevcev pod vodstvom g. Ašiča, kakor isti makolskega mešanega zbora pod vodstvom g. Kramerčiča, je žel splošno priznanje, ki je tem častnejše, ker se rekrutirata oba zpora po veleni iz kmetskih fantov in děklet. Istotako so zelo ugajali »Mladi vojaki«, ki je korajščno zapel zbor otrok. Gledališka igra: »Eso uro železniški nadzorniki«, se je predstavljala izborna, saj pa so tudi sodelovali priznani distanti. Izmed deklamacij je občinstvo naravnost elektrizovala ona vrla Židanke gdđ. Gospoke, ki je v krasnem in obsežnem govoru karakterizovala nemškutarje in v krepkih besedah ožigovala to gadjo zaledo. Program štajerske narodne godbe se je izvajal nadvse preizrazno; svirala je marljivo in vsač g. kapelniku, ki je v kratkem času godbo tako imenito izvezbal. Zahava je bila vrlo dobro animirana in le težko smo se ločili od dragih gostov, koji so prihitali celo iz Maribora, Konjic, Celja, Štanjelj itd. Slavnost je bila krasna manifestacija, pa tudi demonstracija, s katero smo oholim nasprotnikom pokazali, da nas še niso zatrli in nas tudi ne bodo Na zdar!

I. shod narodno-radikalnega dijatva se bo vršil v Trstu v tamšnjem Narodnem domu od 5. do 8. kmavca t. l. po naslednjem vzredoru: V. torek, 5.ega: dopoldan izlet v postojansko jamo, popoldan ob 5:35 uri oficijalni sprejem na tržaškem kolodvoru, zvečer ob 9. uri predavanje o Prešeriju (s skiptiškimi slikami). Predava phil. Pavel Grošelj. V sredo, 6.ega: dopoldan ob 9. uri otvoritev, konstitucija, predavanje: I. Slovensko vseučiliško vprašanje — iur. Ciril Premrl. II. Teoretska predavanja: 1. Poedinec in skupina. Etika, znanost, vera — phil. Mihajlo Rostohar. 2. Evolucija, načelo dela in samopomoči — iur. Gregor Žerjav. 3. Narednostno vprašanje — iur. Ivan Ušlakar; popoldan: ob 2. uri odsek za gmotni položaj slov. dijatva: 1. Materijalno stanje dijaka a) v Graču — phil. Janko Leskovec; b) v Pragi — phil. Fran Kaduec; c) na Dunaju — phil. Josip Habe. 2. Razgovor o ekonomskih momentih, ki naj vplivajo pri izberi stanu. Ob 4. uri odsek za ljudsko izobrazbo: 1. Ljudsko knjižništvo, predava phil. Josip Breznik. 2. O ljudskem predstavljaju, predava iur. Josip Zdolšek. 3. Poročilo akad. fer. društva »Adrije« — iur. Tomo Šorli. 4. Poročilo akad. fer. društva »Prosvete« — vet. Ad. Ribnikar. V četrtek, 7.ega: zjutraj ob 8. uri odsek za dijasko izobrazbo: 1. Slovensko dijasko življenje — phil. Pavel Grošelj. 2. Srednješolsko vprašanje — phil. Andrej Iavec. 3. Vseučiliška mesta slov. dijaka: a) Dunaj — vet. Adolf Ribnikar. b) Grač — phil. Janko Lekovec. c) Praga — iur. Arnošč Rekar. 4. Naloge naših akademičnih društiev — phil. Albert Kramer. Zvečer ob poldevetih komerz. V petek, 8.ega: dopoldan ob 9. uri: Popoldan od sekrovih načelnikov in resolucije. Popoldan ob 4. uri velik ljudski shod. Vzpored: 1. Slovensko šolsko vprašanje — govori deželnih poslanec dr. Treo. 2. Vseslovenstvo in Trst — govori deželnih poslanec dr. Otokar Rybář.

Vzor idealne ljubezni je vsekakor delavec Štefan Predikata iz Št. Lovrenca na Štajerskem. Ko je v Testu delal, se je »zaljubil v neko kuhanico v hotelu Balkan« v Trstu in jo toliko časa oboževal, da mu je dala branilnico knjižico z vlogo 600 K. Ko je pa Predikata imel v roki knjižico, je pozabil na vse obljube in jo natihoma odkuril in Trsta. Kuhanica sedaj tarna le za denarjem, nikar pa ne za ljubezem.

Za višjega detektiva se je izdal v soboto zvečer po raznih gostilnah brezposelni nastek Ernano Hulka iz Wolfsberga. Ko je hodil po gostilnah, je pravil, da išče nekega moškega in neko žensko in kazal njuno sliko. Ko je pa to izvedela policija, je »višjega detektiva« povabila k uradu, kjer je ispodelal, da ne namerava nič slabega, ampak idče po Ljubljani le svojo nevesto ljubico in faktično pokazal njeno sliko. »Višji detektiv je imel pri sebi za sodelovanje le 96 vin.

Zaradi konj topom. Dne 1. t. m. je prišel v hlev v Prečnih ulicah št. 2 k sprednjem hlapcu Jožefu Bregarju njegov tovarš Martin Bedene ter ga začel s črevljem tako pretepavati, da mu je prizadel po životu več lahkih telesnih poškodb. Vzrok napada je bil, ker je prejšnji dan vsele Bregar konje, katere ima v oskrbi Bedene.

Z vozom je podrl na tla včeraj popoldne na poti ob progji južne železnice za tobačno tovarno neki voznik 62letno Marijo Jeršinovo in jo na nogah tako poškodoval, da so jo moral prepeljati z rešilnim vozom v deželno bolnišnico.

Orožništvo v Murauu na Zgornjem Štajerskem je včeraj arstovalo 38letnega delavca Franceta Poženela, ki je sumljiv ropar skoga umora lesnega trgovca Oswalda v Idriji.

S tremi posebnimi vlaki so se peljali v soboto popoldne od orožnih vaj vojaki v Celje, Maribor in Gradec.

Delavsko gibanje. Včeraj se je odpeljalo z južnega kolodvora v Ameriko 10 Hrvatov in 7 Slovencev, nazaj je pa prišlo 15 Slovencev in 10 Hrvatov. V Heb je šlo 25, in Incmost 17, v Sehabsa pa 30 Hrvatov. Na Jesenice je odšlo 40 Črnogorcov. — V soboto je šlo v Bohinj 11 Hrvatov, nazaj jih je pa prišlo 8 in 13 Macedoncev. 23 Lahov je šlo na Kočisko, 33 se jih je pa odpeljalo domov.

Izgubljene in najdenе reči. Delovoda državne železnice g. Ivan Pavle je izgubil bankovce za 10 K. — Na južnem kolodvoru je bil izgubljen, oziroma najden mal stolček, neka slika, ženski slaminik in dva solnčnika. — Gospa Hermína Santručkova je našla pred južnim kolodvorm denarico z manjšo vsoto denarja. — Policijski stražnik Albin Bergant je našel nekaj denarja. — Istotako je našla delavčeva žena Barbara Jalovčeva manjšo vsoto denarja in jo oddala na magistratu.

Umorjenka v parku Schönbrunnu na Dunaju. Kasno smo nedavno v brzojavki poročali, da je izgubljen v parku Schönbrunnu umorjeno 21letno služabnico Berto Böhm, doma iz Šlezije. Umoril jo je 29 etni voznik mestnega motorja Ivan Prügel. Podrobnosti o tem zločinu so strašne. Prügel je z vednostjo svoje 26letne ženske ljubavne zveze z raznimi lahovnimi deklamicami, izdal se za ženino ter izrabljil denar. Tako se je tudi seznanil v službi z Berto Böhm ter ji obljubil zakon. Dakle se je peljal v domov po prihranjeni denarju. Vrnjavo se na Dunaj je Prügel peljal v svoje stanovanje ter ji predstavil svojo ženo za svojo sestro, ki mu nadzoruje, vдовcu, dva otroka. Z ženo sta se že poprej dogovorila, da bo ona z otrokom odšla do pozne noči na spreho, mož nač med tem umoril Berto Böhm. Prügel je to tudi storil. Najprej je delal v postelji davč, potem pa ji je sekiro razkal glavo. Truplo sta drugi dan z ženo spravila v krov ter ga pri tem dnevu peljala v park v grmovje. Dobila pa sta pri nesrečni žrtvi le 34 K.

Izpred sodišča. Kazenske obravnavne pred porotnim sodiščem.

Proti Ljubiču Mateju vršila se je 1. septembra 1905. pred porotnim sodiščem obravnavna radi hudeodelstva poseljenja, in poročalo se je po nežljivi pomoti v sobotnem našem listu, da je bil radi tega obsojen. To pomoto je popraviti s tem, da je bil Ljubič Matej pri porotni razpravi dne 1. septembra 1904. od obtožbe popolnoma oproščen.

Oropani Macedonec. Dne 21. rožnika t. l. v mraku je šel v vasi Oberne železniške proge delavec J

Umrli so v Ljubljani:

dne 1. septembra: Jera Konc, delavka, 38 let, Gosposke ulice 3. Mrtvoud.

dne 2. septembra: Fran Šimnovec, poštni sluha, 52 let, Cerkvene ulice 21. Srčna hiba, vodenica.

V deželni bolnicici:

dne 1. septembra: Ivan Sečnik, pekovski pomočnik, 30 let. Paralysis cordis.

Borzna poročila.

Ljubljanska

"Kreditna banka" v Ljubljani.

Uradni kursi dun. borze 3. septembra 1905.

Naložbeni papirji.

	Denar	Blago
majeva renta . . .	100.60	100.80
srebrna renta . . .	100.50	100.70
avstr.-kronska renta . . .	100.65	100.85
" zlata . . .	119.55	119.75
" ogrska kronska . . .	96.90	97.10
" zlata . . .	116.10	116.30
posojilo dežele Kranjske . . .	99.50	101. .
posojilo mesta Splet . . .	100.60	101.60
Zadar . . .	100. .	100. .
bos.-herce. žel. pos. 1902 . . .	101.10	102.10
češka, dež. banka k. o. . .	100.45	100.45
" ž. . .	100.25	100.65
zst. pisma gal. d. hip. b. . .	100.85	101.85
pečt. kom. k. o. . .	101. .	101. .
10% pr. . .	106.50	107.50
zast. pisma Innerst. hr. . .	100.50	101.60
ograke cen. . .	100.25	100.75
dež. hr. . .	100.15	101.15
z. pia. ogr. hip. ban. . .	100.75	101.75
obl. ogr. lokalnih žel. leznje d. dr. . .	100. .	101. .
obl. češke ind. banke . . .	100.75	101.75
prior. Trat-Poreč lok. žel. . .	99.90	100. .
prior. dol. žel. . .	99.50	100. .
" žel. kup. 1/1% . . .	319.10	321.10
avst. pos. za žel. p. o. . .	101.45	102.45
Srednje . . .	190.90	192.90
Šredke od 1. 1860/1 . . .	293.15	295.15
" 1864 . . .	166. .	168. .
tizake . . .	303. .	313. .
zem. kred. I. emisije . . .	306. .	315.70
" II. . .	267. .	274.75
ogr. hip. banke . . .	103. .	109.70
srbske s fr. 100% . . .	142.25	143.25
turške . . .	25.9	27.95
Basilika srečke . . .	474. .	482.60
Kreditus . . .	78. .	83. .
inomoske . . .	88.25	94.25
Krakovske . . .	66. .	70. .
Ljubljanske . . .	54.25	56.25
avstr. rad. kriza . . .	34.75	36.25
Ogr. . .	62. .	66. .
Budovske . . .	74. .	78. .
Salzburgske . . .	535. .	544.70
Dunajske kom. . .	100.40	100.40
Balnica . . .	675.50	676.50
Državne železnice . . .	636. .	1446. .
Avstr.-ogrsko bančne delnice . . .	678. .	679.50
Avstr. kreditne banke . . .	788.75	789.75
Ograke . . .	247.50	548. .
Premogokop v Mostu (Brts.) . . .	667. .	677. .
Alpinjski mountan . . .	541. .	542. .
Práške žel. indr. dr. . .	763. .	2773. .
Rims-Muráni . . .	559.60	560.60
Trovški prem. družbe . . .	286. .	290. .
Avstr. orodne tov. družbe . . .	548.50	550.50
Češke sladkorne družbe . . .	160. .	166. .
Palmita . . .	11.35	11.39
C. kr. sečkin . . .	19.09	19.11
20 franki . . .	23.47	23.54
20 marke . . .	23.95	24.03
Sovereigns . . .	117.30	117.80
Marke . . .	95.40	95.60
Leški bankovci . . .	263.25	264.25
Bukli . . .	4.84	5. .

Žitne cene v Budimpešti.

Dne 4. septembra 1905.

Termin.

Pšenica za oktober . . . za 100 kg. R 15.83
Pšenica, april 1906 . . . za 100 n. 16.38
Rž . . . za oktober . . . za 100 n. 12.78
Koruz . . . maj 1906 . . . za 100 n. 13.22
Oves . . . oktober . . . za 100 n. 11.96

Efektiv.
5-10 ceneje.

Meteorologično poročilo.

Vreme nad morjem 306.9. Srednji vrhni tisk 780.0.

Septem.	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm	Temperatura v C°	Vetrovi	Nebo
2.	9. zv.	733.8	15.4	brezvetr.	del. oblak.
3.	7. zv.	732.7	12.9	brezvetr.	meglaj
3.	2. pop.	732.9	23.0	sr. jzahod	del. jasno
4.	9. zv.	731.8	17.1	sl. zah.	oblačno
4.	7. zv.	732.4	14.8	sl. svzahod	del. jasno
4.	2. pop.	733.7	25.4	sl. jzahod	pol. oblač.

Srednja temperatura sobote in nedelje: 15.7° in 17.7°, normalne: 16.7° in 16.8°. Mokrina v 24 urah: 0.0 mm in 0.0 mm.

Vilma Josin roj. Frank obvešča v svojem in v imenu svojih hčerk Mare in Verene vse sorodnike, prijatelje in znance, da je 2. t. m. ob 9. uri zvečer po dolgem trpljenju umrl nad vse ljubljeni soprog in blagi oče, gospod

Maks Josin
mestni učitelj v p.

Pogreb se vrši v pondeljek, dne 4. septembra t. l. ob 4. popoldne iz cerkve Sv. Krištofa.

Svete zadušne maše se bodo brale v farni cerkvi Marijinega Oznanjenja.

V Ljubljani 4. septembra 1905.

Fran Piškur, trgovec in posestnik, naznana v svojem in v imenu svojih otrok Frana, Mieč, Josipa, Anče in Tone ter vseh sorodnikov prežalostno vest, o smrti ljubljene soproge, oziroma matere, gospode

Ane Piškur
roj. Texter

ki je v nedeljo, dne 3. t. m., ob 10. uri zvečer v 47. letu svoje starosti, po dolgi in mučni bolezni, previdea s svetotajstvijo za umirajoče, mirno zaspala v Gospodu.

Pogreb drage pokojnice se bo v tork, 5. t. m. ob 10. uri dopoldne.

Sv. maše za dušo pokojnikovo se bodo brale v farni cerkvi v Kranju.

Pokojnik bodi priporočen v molitev

in blag spomin.

Trebelno pri Mokronogu, dne 4. septembra 1905.

Vajenec

z dobrimi šolskimi izpričevali se

v tiskarni Fr. Iglič takoj sprejme. 2774-3

Izgubil se je 27. pr. meseca v Komendi siv in rjav. 2800

pes

(doga), ki čuje na ime "Don". Imel je veliko pasjo torbo z rdečim suknom po sredi in se je najbrže zatekel v ljubljansko okolico ali celo v mesto.

Kdor ve zanj, naj proti primerni odškodnosti sporobi g. Fr. Stupica na Marije Terezije cesti v Ljubljani.

Dražba vina.

Podpisana uprava bo 6. septembra t. l. ob 8. uri zjutraj prostovoljno zdražila okoli

500 hl vina lastnega pridelka.

Prodajala se bodo lanska in tudi starejša vina in sicer namizna vina različnih cen.

Dražbeni pogoji se dobe pri upravi.

Vlak odhaja iz Ljubljane ob 2. uri 57 min. pop. ali ob 11. uri 50 min. ponoči.

Dr. Ignacij grof Attemsava graščinska uprava.

V Brežicah na Savi, Spod. Štajersko. 2743 3

Trorazredna

Cesarja Franca Jožefa I. mestna višja dekliška šola v Ljubljani, Gosposke ulice štev. 8.

(S pravico javnosti, podeljeno z odlokom vis. c. kr. ministra za bogoslužje in nauk z dne 12. julija 1900, št. 18.588.

Vpisovanje bode dne 16. in 17. septembra od 9. do 12. ure dopoldne v ravnateljevi pisarni.

Dne 18. septembra od 8. ure nadalje bode sprejemni izpit za tiste novo vstopivše gojenke, ki še niso dovršile 8. razreda ljudske ali 3. razreda meščanske šole.

Dne 19. septembra se prične deseto šolsko leto s slovensko skupno službo božjo.

Deklice, ki žele vstopiti v ta zavod, naj se v spremstvu roditeljev ali njih namestnikov osebno zglose ter izkažejo s izpričevali o svojem dosedanjem šolanju, za sprejem v I. letnik pa še posebej z rojstvenim listom, da bodo dopolnil 14. leto vsaj do konca prvega polletja.

Vsaka deklica plača pri vpisovanju 4 K prispevka za učila, za I. letnik pa poleg tega še 4 K sprejemnine. — Solnine znaša za vsako polletje 10 K.

Obvezni učni predmeti so: veronauk, slovenščina, nemščina, francosčina, zgodovina, zemljepis, matematika, fizika, prirodopis, risanje, ročna dela, odgojstvo (v II. in III. letn.), gospodinjstvo, (v III. letn.), zdravstvo (v III. letn.) — **prostovoljni pa;** lepotopisje, petje, teavadba, stenografska.

Zavod ima značaj srednje šole, podpirata ga država in dežela kranjska, na njem poučujejo večinoma profesorji c. kr. srednjih šol.

Z mestno višjo dekliško šolo sta združena: 1. pedagoški tečaj za tiste absolventinje, ki se hočejo pripravljati za zrelostni izpit na učiteljišču in 2. trgovski tečaj, namenjen razen absolventinjam tega zavoda tudi drugim deklicam, če so dopolnile vsaj 16. leto in dokažejo v posebnem sprejemnem izpitu sposobnosti za predavanje trgovskih nauk. — Vpisovanje za pedagoški tečaj bode dne 16. septembra, za trgovski tečaj pa od 25. do 27. septembra ob 11. do 12. ure.

Vsa natančnejša pojasnila daje ravnateljstvo.

V Ljubljani, dne 4. septembra 1905.

Ravnateljstvo cesarja Franca Jožefa I. mestne višje dekliške šole.

Prom